

בצין טובה וללא כל קנאה
זה על זה מתכוננים

אפרים ואנה
אחיה מאחזים

עין טובה וניהול קונפליקטים

בס"ד

בפתח הלב מתוך אמונה לפרשת "ויזי"

עין טובה בין אחים / מירב מוגני

1. קראו את הפסוקים:

פירוש רש"י:

"בך יברך ישראל: הבא לברך את בניו, יברכם
בברכתם ויאמר איש לבנו ישימך א-להים
כאפרים וכמנשה".

"ויברכם ביום ההוא לאמור: בך יברך ישראל,
לאמר ישמך אלהים כאפרים וכמנשה. וישם את
אפרים לפני מנשה".

הסבירו: למה הכוונה "בך יברך ישראל"?

- מתי נוהגים ההורים לברך את בניהם בברכה זו?

במה זכו אפרים ומנשה שילדי ישראל מתברכים בהם? מדוע לא זכו לכך האבות או

מישהו אחר מהשבטים?

כדי לענות על השאלה נתבונן בפסוקים המתארים את המתרחש לפני הברכה:

קראו את הפסוק:

"ויקח יוסף את שניהם, את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה
בשמאלו מימין ישראל, ויגש אליו".

כיצד מעמיד יוסף את בניו לפני יעקב?

מי במרכז? _____

מי בצד ימין? _____

מי בצד שמאל? _____

מדוע בחר יוסף להעמיד כך את בניו?

אולם ישראל (יעקב אביו) אינו מסכים לסדר הזה. קראו את הפסוק והסבירו מה עושה יעקב.

"וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר, ואת שמאלו על ראש מנשה.
שכל את ידיו כי מנשה הבכור".

יד ימין של יעקב על ראש _____

יד שמאל של יעקב על ראש _____.

- חישבו: כיצד עלול מנשה להרגיש בראותו שעל אף שהוא הבכור סבא יעקב מחשיב את אחיו אפרים לעניין הברכה?
- כתבו על מקרים נוספים בתורה בהם האח הצעיר מועדף ומבורך. כיצד הגיב האח הבכור?

בצין טובה וללא כל קנאה
זה על זה מתבוננים

אפרים ואנה
אחים מאוחדים

עין טובה וניהול קונפליקטים

מעשהו של יעקב לא מוצא חן בעיני יוסף:

"וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי יָשִׁית אָבִיו יָד יָמִינוֹ עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיֵּרַע בְּעֵינָיו, וַיִּתְמַךְ יָד אָבִיו
לְהִסִּיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה.
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו: לֹא כֵן אָבִי, כִּי זֶה הַבֶּכֶר. שִׁים יָמִינְךָ עַל רֹאשׁוֹ".

• נסו להסביר: מדוע הדבר רע בעיני יוסף? ממה הוא חושש?

• האם חששותיו התקיימו? _____

• האם התורה מספרת על ריב ומתיחות בין מנשה לאפרים על עניין הברכות כשם
שמסופר על קין והבל / יצחק וישמעאל / יעקב ועשיו / יוסף ואחיו?

• מה אנו למדים מכך על מעלתם של האחים? _____

• נסו להסביר במה זכו האחים שילדי ישראל מתברכים בהם.

השלימו:

אפרים ומנשה הם האחים הראשונים במקרא שאינם _____, ושוררים ביניהם אחווה ושלום.
גם כאשר יעקב אבינו _____ את ידיו ונתן העדפה לאפרים על _____, אין _____ ביניהם, וגם
כאשר יוסף מבקש לשנות שוב את הסדר אפרים לא _____. האחים נשארים מאוחדים. לכן
ברכת האבות את הבנים מזכירה את _____ ומנשה דווקא. האב והאם המברכים מצפים,
מקווים ומתפללים שתשרור תמיד _____ בין ילדיהם.
תרמילון: אפרים / רבים / אחווה / מנשה / שיכל / כועס / קנאה

נקודה למחשבה:

כמה מאושר אבא בראותו את ילדיו מאוחדים בשלום, ללא מחלוקות וללא קנאה כאפרים
וכמנשה.
ואבא שבשמים - כמה נחת רוח עושים לו בניו, עם ישראל כשהם מאוחדים יחד ללא
מחלוקות וללא קנאה!

בצין טובה וללא כל קנאה
זה על לה מתכוננים

אפרים ואנשה
אחים מאוחדים

עין טובה וניהול קונפליקטים

דבר תורה לשבת פרשת "ויחי":

הרב מרדכי אילן בספרו "מקדש מרדכי" שואל: במה זכו אפרים ומנשה שילדי ישראל מתברכים בהם? וזה ביאורו: יעקב הבחין במעלה מיוחדת בין שני האחים, אפרים ומנשה.

מאז בריאת העולם הייתה תמיד מחלוקת, קנאה ותחרות בין האחים: קין והבל, יצחק וישמעאל, יעקב ועשיו ואפילו אצל יוסף ואחיו, מה שאין כן אצל אפרים ומנשה. יעקב שם יד ימינו על ראש אפרים שהוא הצעיר, ואת יד שמאלו שם על ראש מנשה וגם אומר: "אחיו הקטן יגדל ממנו וכו'". בדבר זה היה מקום לשנאה וקנאה אצל מנשה, ובכל זאת לא הייתה שום קנאה והאחים חיו באחוזה גמורה. כלפי מידה זו בירך יעקב כי בהם יברכו "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה", שהצטיינו באהבה ואחוזה ביניהם, ויהיו סמל ומשל למי שירצה לברך את בניו באהבה וברעות.

חידות וחידודים / הרב הראל זילברנגל, רב בית ספר "מורשת מנחם" גבעת שמואל

מצווה בפרשה - קריאת שמע על המיטה - "המלאך הגואל"

לפני שנפרד יעקב אבינו מבניו, הוא קורא ליוסף ומבקש ממנו לברך בברכה מיוחדת את שני נכדיו, מנשה ואפרים. יעקב מברך אותם בברכה המפורסמת: "המלאך הגואל אותי מכל רע...". פסוקים אלו נאמרים בעת אמירת 'קריאת שמע על המיטה'. מצווה זו נקבעה על ידי רבותינו בגמרא ובה אנו חוזרים ואומרים את קריאת שמע לפני השינה משום שיש בה שמירה מפני המזיקים.

מידה בפרשה - לרצות את הזולת

בעת שהתחיל יעקב לברך את בניו הגדולים הוא הוכיח אותם על מעשים לא טובים שעשו. כך נהג כלפי ראובן, כלפי שמעון וגם כלפי לוי. אך כאשר הגיעה העת לברך את הבן הרביעי – יהודה, יעקב משנה את הגישה שלו ומדבר בשבחיו. מדוע עשה כך? משום שיעקב רוצה לרצות את יהודה. הוא רוצה שיהודה יהיה המנהיג באחים. אי אפשר לתת מנהיגות לאדם מתוך תוכחה אלא מתוך דברי ריצוי.

בצין טובה וללא כל קנאה
זה על זה מתכוננים

אפרים ואנשה
אחיה מאחזים

עין טובה וניהול קונפליקטים

מה חסר? השלימו מילים במקומות החסרים.

- א. "ויחי יעקב בארץ מצרים _____ שנה" (מ"ז, כ"ח)
- ב. "ועשית עמדי _____ אל נא תקברני במצרים" (מ"ז, כ"ט).
- ג. "ועתה שני בניך הנולדים לך... אפרים _____ כ _____" (מ"ח, ה').
- ד. "המלאך _____ אותי מכל _____ יברך את _____" (מ"ח, ט"ז).
- ה. "לא יסור שבט _____" (מ"ט, י').
- ו. "כל אלה _____" (מ"ט, כ"ח)

שאלות אתגר מתוך

הפרשה:

- א. איזה שבט התברך שממנו יצאו גדודי צבא? מתי פעלו גדודים אלו?
- ב. מי נתברך שארצו תהיה מלאה בעצי זית?

בלשון הפרשה – כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

- א. יהודה יהיה תמיד מנהיג ומלך (מ"ט, י')
- ב. אבא, שים את יד ימין על ראש הבכור (מ"ח, י"ח)
- ג. יששכר יסבול את עול התורה כמו חמור הנושא משא כבד (מ"ט, י"ד)

מה נכון? כתבו נכון או לא נכון לגבי המשפטים הבאים:

- א. יעקב חי במצרים 17 שנה – נכון / לא נכון
- ב. רחל נקברה במערת המכפלה - נכון / לא נכון
- ג. יוסף העמיד את מנשה בימינו ואת אפרים משמאלו - נכון / לא נכון
- ד. יעקב הניח את יד ימינו על ראש אפרים ויד שמאלו על ראש מנשה - נכון / לא נכון
- ה. יעקב המשיל את יהודה לזאב - נכון / לא נכון
- ו. יעקב ברך את יהודה שארצו תהיה מבורכת בגפנים - נכון / לא נכון
- ז. יששכר נמשל לחמור - נכון / לא נכון

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים

הקשורות אחת לשנייה

מנשה	זאב
שמעון	נחש
יהודה	המכפלה
זבולון	ולוי
דן	חוף ימים
יוסף	ואפרים
נפתלי	מלכות
בנימין	שור
מערות	אילה